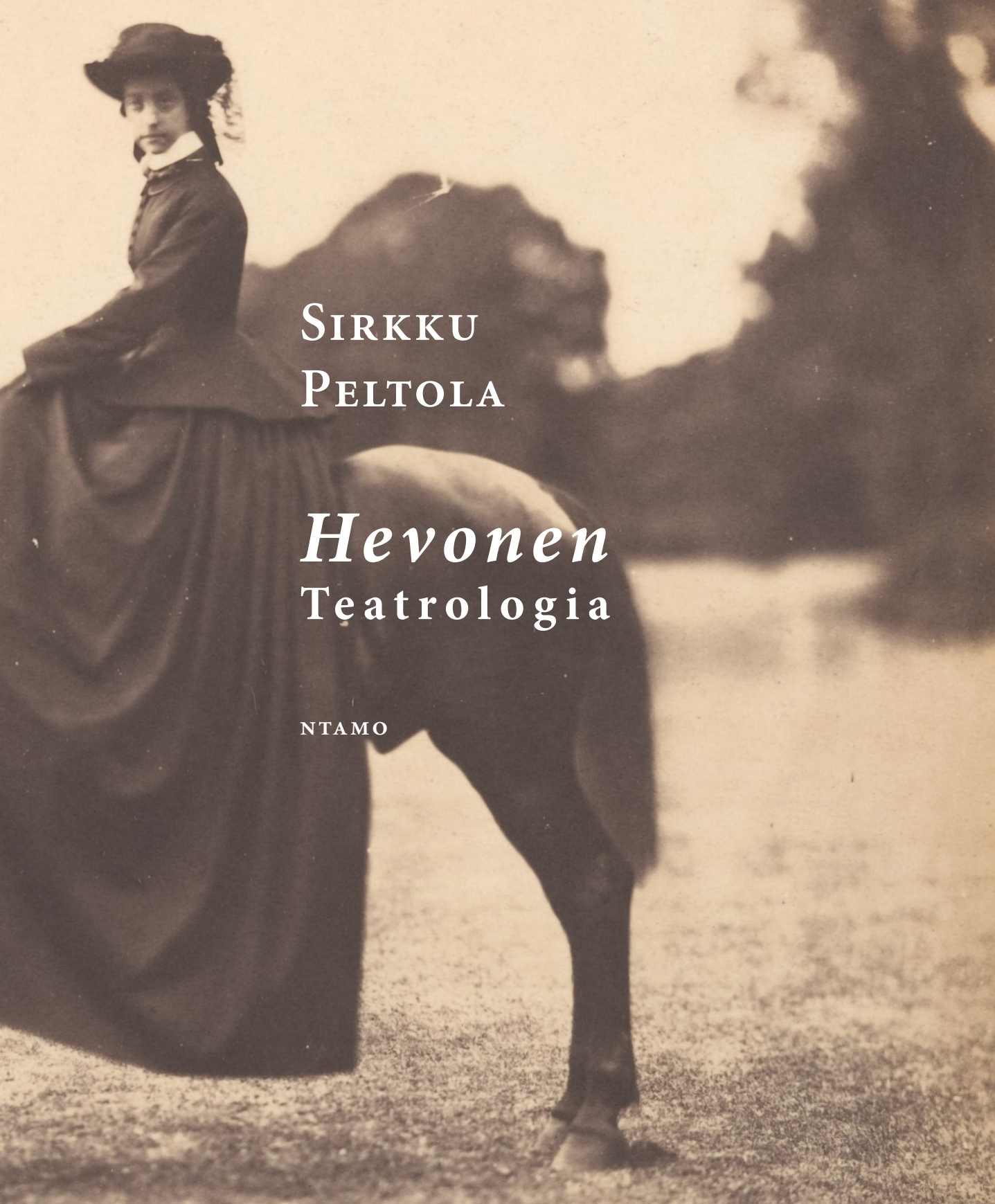

SIRKKU
PELTOLA

Hevonen
Teatrologia

NTAMO

Hevonen

SIRKKU
PELTOLA

Hevonen

Teatrologia

*Suomen hevonen
Yksiöön en Äitee ota
Lämminveriset
Hevosten keinu*

JÄLKISANAT
Hanna Suutela

N T A M O
Helsinki
2 0 2 0

© Sirkku Peltola & (jälkisanat) Hanna Suutela 2020
ISBN 978-952-215-822-2

ULKOASU & TAITTO
Göran de Kopior

KANNEN KUVA
Roger Fenton, *Lady on Horseback* (1850-luku),
The Metropolitan Museum of Art,
New York, Yhdysvallat

VALMISTAJA
BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

NTAMO
Helsinki 2020
www.ntamo.net

Hevonen

TEATROLOGIA

Osa I

Suomen hevonen

2004

Komediallinen näytelmä. Tapahtuu Suomen maaseudulla 2000-luvun alussa.

HENKILÖT

AILI, n. 55. Eronnut kotirouva, entinen laitosompeijia. Ikäisensä suomalaisen naisen näköinen, maantienväriäinen, ohut, permanentattu hius, isot silmälasit, tuulipuvun housut, kukallinen paitapusero, lyöty ryhti ja apea, alaspäin roikkuva ilme. Sisältänsä Aili on kostoa, katkeruutta, rakkautta, intoa, himoa ja intohimoa täynnä.

LASSI, n. 55. Eronnut, ammatti edelleen jotakuinkin maanviljelijä, monen sortin yrittäjä, luomua ja pikku bisneksiä, harrastaa hiilipiirtämistä. Ulkoisesti pystyssä, sisältänsä innostuva mutta lyhytjännitteinen ja aikaansaamaton. Kiltti. Tunneihminen.

AILIN ÄITE, n. 78–98. Suorapuheinen, itseironinen, estoton ja tarpeen vaatiessa antelias sekä rakkaudessa että tavarassa. Vahva nainen.

MERVI, n. 45. Lassin naisystävä, pankkivirkailijatar, harrastaa laulua, kirjallisuutta, pyöräilyä, teatteria ja ikonimaalausta. Hyväntahtoinen, arka, älykäs, herkkä, tunteellinen ja huumorintajuton. Olettaa maailman olevan nähtävissä ja kaikille samanlaisena näkyvä. Valtava itsetutkiskelun määrä ja tarve pitää hänet hyväntahtoisuudestaan huolimatta aina ulkopuolisena.

KAI, n. 28. Ailin ja Lassin poika, työtön, katkera äidilleen avioerosta ja ties mistä. Kyvytön naissuhteisiin. Epäsiisti. Yhtä aikaa hidas ja äkkinäinen. Näyttää helvetinhenkilöltä, haaveilee Harley Davidsonista. Iästään huolimatta murrosikäisen tuskainen, lyhytnäköinen, mukavuudenhaluinen, turhautunut ja epämääräisesti kaipaava. Vähäpätöisiä suhteita sekä Sisilian että Viron alamaailmaan.

JAANA, 13. Ailin ja Lassin tytär, koululainen. Kaipaa pois, niin kuin kaikki alle kuusikymppiset. Seksuaalisesti heräämässä, kärsii oudosta perheestään ja kuvitellusta ylipainostaan. Odottaa elämältä hyvin paljon sekä poikaystäviä, kuteita, bileystä, seksiä ja yleistä merkittävyyttä.

KIRSIKAIJA eli KK, 12. Lähimmän naapurin tytär, Jaanan kaveri, ikäisekseen kehittynyt, suulas ja estoton. Odottaa elämältä hyvin paljon sekä poikaystäviä, kuteita, bileystä, seksiä ja yleistä merkittävyyttä.

Molemmat tytöt puhuvat nuorison ”nykykieltä”, mikä ei ole intonaatioltaan lähellä Hesän slangia, pikemminkin hämäläiseen tai maalaiseen tapaan motkotettuja uudissanoja.

I NÄYTÖS

PROLOGI

Syksy. Pienen maalaistalon pihamaalla, nilkuttavassa pihakeinussa istuvat isä ja poika, Lassi ja Kai. Kulahtanut miesten polkupyörä nojaa huterahkoon keinun tolppaan. Kai näyttää motoristilta, helvetinenkeli-look. Olennainen, moottoripyörä, kuitenkin puuttuu. Miehet ovat keskustelleet jo hetken aikaa.

LASSI

Semmoset visiot. Kyllä vaikee uskoo. Voiko olla mahdollista.

KAI

Kyllä, kyllä. EU:n sisällä voi elävää hevosta kuljettaa ilmaan mitään tarkistuksia. Kauhee liikenne koko ajan. Suomestakin häviää jatkuvasti tuhansia ratsuja sun muuta heppaa. Ei näy teuraslihana, eikä haudata. Tilastollinen porsaanreikä. Johkin ne menee. Osa tietysti huvikäyttöön. Joka paikassa likat nykyään hevosten kanssa pelaa. Harrastavat. Kauheella kiihkolla.

LASSI

Onko se siellä sitte niin suurta herkkua. Sisiliassa.

KAI

Kyllä kyllä. Ja ihan puhdasta tuloo ainakin tommoset kolme euroo kilo.

LASSI

Seittemän heppaa olis semmottet pyöreet 3 000 kiloo. 3 kertaa 3 000 on 9 000. Nii, nii. Ja nekö hoitas sitte kulut. Ei siitä muuton jää. Mainittavia.

KAI

Niiltä tulee rekka. Kuskin voi palkata itte. Minä tien Latviasta halpoja. Niillon palkkataso ihan toista kun meillä. Se ei paljo kustanna.

LASSI

Joo, joo. En tie.

KAI

Liesuallakin on joka toisessa talossa joku vanha kaakki vartoomassa vanhuuttaan.

LASSI

On, onhan niitä tietysti.

KAI

Ja nyt kun tulee toukokuussa se hevosen hautausmaksu, niin kyllä ne mielummin antaa vaikka ilmaseks, kun rupeevat maksaan oman eläimen hautaamisesta. Eikä tarvi itte tappaa. Ja lähikunnat vielä. Kyllä me yks lasti kokoon saadaan.

LASSI

Jos meitin Harmon laskis ja Haaviston Vieterin, sitte Erkkilän Kirmo, Katajiston Lohtu, Niemen Eri-Aaroni niin kaks pitäs kumminkin kysellä muualta.

KAI

Hoituu. Tämon ihan taattu homma. Moneen kertaan laskettu. Marcello ja mikä hiton Marius maksaa heti kilohinnan tilille, kun lasti lähtee liikenteeseen.

LASSI

No on niillä kova pula. Erikoista.

KAI

Se on niille niin kova bisnes, myyvät ristoranteen ja tavernaan kato kovalla katteella. Ne on hevosenlihan perään yhtälailla hulluna kun herkkutatin. Gurmeemaa.

LASSI

Menisit sieneen.

KAI

Ei niitä tunne ja satoaika on ohi jo. Me itte.

LASSI

Paljonko ne Lämsässä sitte pyytää siitä pyörästä.

KAI

Voi irrota just siihen yhdeksään tonniin. Kuuskakkosen tonnikuutiainen! Käheellä stongalla! Harrikka! Kamoon! Timmissä kunnossa.

LASSI

Se on Harmon kanssa keksittävä joku selitys. Vaimoväelle.

KAI

No se hautausmaksu. Eikä tässä nyt muutenkaan mitään järkeä ole yhtä hevosen ronttia pitää. Mitä syytä.

LASSI

Kai minä sen tien. Mutta muijat. Harmon toi kumminki sun pappas aikonaan taloon. Työhevonen. Ihan väsymätön.

KAI

Just ni.

LASSI

Suomenhevonen.

KAI

Pitkästyä seki.

LASSI

Sisukas ja säysee. Ittepäinen ja nöyrä. Tyytyy laihaan laitumeensa. Kauheen vakava ja kärsivällinen.

KAI

Enää mitää funktioo.

LASSI

Mutta mummulles ihan kaikki.

KAI

Pehmittelet muorin.

LASSI

Käy sukimassa joka ehtoo. Melkonen jytky se on. Tanakka, hirveen lyhyt kaula ja selkä.

KAI

Kerrot että lääkäri oikeen nukuttaa ja takamettään leposija. Panet jonkun pystin sinne. Saavat käydä palvomassa. Pelottelet sillä maksulla, ja valvojalla. Rasite Harmo on. Vie muttei tuo.

LASSI

Sinähän se olet paras viatonta eläintä panetteleen. Sunkaan tuontis tähän taloon isoja ole ollu. Menopuolella. Aikunen mies.

KAI

Räpäpäpäpä.

LASSI

Räpäpäpä. Näin on.

KAI

Kysymys kuuluu lähtekö ukko messiin.

LASSI

Mitä minä hyödyn.

KAI

Voit vetää tyypppejä kesäaikaan.

LASSI

Sun tyyppis. Et sinä pennitön mies kans muuta vuntsi. Laitat säästöön. Menet johki kurssille tai sijotat. Pyörään kannata semmosia rahoja.

KAI

Räpäpäpäpä. Kysymys kuuluu lähtekö ukko messiin. Tämä ei sulta paljo vaadi. Hoitelet ämmät ja soittelet tuttuja hepät. Mun on vastuu, visio ja peruszydeemi.

LASSI

Kyllä kai. (*Kai lähtee polkien*) Mihkä ny.

KAI
Kylille.

LASSI
Koska tulet.

KAI
Jää nähtäväks.

LASSI
Jassoo. Täytyy sitte kattella.

MUSIIKKI (suomalainen haitari).

1. KOHTAUS

Myöhemmin samana syksynä. Aamu Kotaloilla. Pienen maalaistalon tuvassa Aili leikkaa matonkudetta. Äite istuu sängyn laidalla. Lassi ja Aili asuvat edelleen samaa taloa, vaikka ovat eronneet. Lassi asuu omalla puolellaan, eli kamarissa, jonne joutuu menemään tuvan läpi. Tytär Jaana käy yläastetta ja asuu yläkerrassa. Vanhin lapsi, Kai, ajautuu silloin tällöin majailemaan Lassin luokse, jossa öitään viettää mahdollisuuksien mukaan Lassin nykyinen, Mervi.

Päivä on sikäli merkittävä, että Lassi on lähtenyt saattamaan ”viimeiselle matkalleen” talon viimeistä eläintä, Harmoa, vanhaa hevosta, jonka ylläpidolle ei enää ole perusteita. Harmon todellisen kohtalon tietää vain Lassi. Toistaiseksi.

AILI

Sydänsuomessa syyspimeillä minun on kaiken paras. Ihoni puolesta. Onni onnettomuudessa, etten kumminkaan muualle syntynyt.

ÄITE

Minkä nyt suomalainen muualle voi syntyä. Merkillinen haave.

AILI

Juuri että en haaveile.

ÄITE

Kampaajaksi haaveilit.

AILI

Kaikki nyt jossain vaiheessa kampaajaksi haaveilee.

ÄITE

Joku kassa, laulaja tai kenkäkaupanmyyjä mutta että kampaaja. Kamala ammatti. Menee ryhti ja kieltäytyä et voi. Tulee kuka hyvänsä rasvapää ja hilseheppu. Vaikka vain kaksi karvaa kaljussa, niin siistittävä on ja muotoiluvaahdot, geelit, tyvikohotteet ja kaikkinaiset muut mönjät ja kollageenit myytävä. Kieltäytyä et voi. Kamala ammatti. Kaipaa erinomasen vahvan kutsumuksen ja laajan, laupiaan luonteen. Siinä on oltava yrittäjä ja pärjättävä. Muoti muuttuu ja millä sen korjaat, kun leikkaat väärin. Pilaat saksilla jonku aran ja uutta ulkonäköö haikailevan asiakkaan elämän. Kamala ammatti.

Lumpputehtaallakaan jaksannu saati ihmisten joukos ja peilein keskel. Ja atooppinen vielä niitten vaahtojen kanssa vaivaamassa eikä sun ole henkeskän koskaan aivan vaivattomasti kulkenu.

AILI

Minä jaksanu olisin. Ja mitä ihmettä se nyt tähän kuuluu. Ja trikoosta oli kysymys. Ei lumpusta. Trikoosta. Joustavasta naisten alusvaatemateriaalista, jota kanttasin, kunnes yritys keikahti. Laamapaitaa kukaan enää käytä. Ja jos välttämäti käyttää, niin Itä-Aasian akat väsää. Vielä halvemmalla. Sielä ei tarvi kun jonkinmoista sadesuojaa vetää ompelukoneen päälle. Aina lämmin.

ÄITE

Kun tähän joskus jotain kuuluskin. Kun ei mitään koskaan kuulu. Ottasit miehen tai jotain.

AILI

Kyllä täs silmät avoinna ollaan. Markkinat vain on kovin kapeet. Varovastikin arvioituna.

ÄITE

Voi voi. Haaveillaan ja haaveillaan. Minä ottasin oluen kun joku antais. Sullon toi nauru naamalla niin itkun kaltasta ja päinvastoin. Sotkussa koko tunne-elämän hailakka kirjo. Niin sanottu matta. Matta ilmiasu, elämä ja ulosanti. Tai latta. Vailla kohokohtia ja eleetön kun laihan naisen etupuoli. Ja miksei myös taka.

AILI

Ei auta sanoo yhtään mitään.

ÄITE (*paneutuu pienen matkatelevisionsa skannailuun*)

”Avaruudessa Kosmonantin mielen valtaa selittämätön ikävä.”

Ne on oikein porukalla käyneet, mitanneet ja tutkineet. Nyt se meille uutisissa kerrotaan. Minun ei ole tarvinnut avaruuteen asti hakeutua ikävääni ettiskeleen, selittämättömästä puhumattakaan. Perseeni pyyhin lupamaksulaskuun.

AILI

Niinhän sinä sanot kaikkien ohjelmien jälkeen.

ÄITE

Ei pidä paikkaansa. Viime lauantainakin olin sinkkuparatiisin, kiljotiinin ja unelmien poikamiehen jälkeen ihan mykkänä. Hampaat vesilasissa aukoilin tyhjää eurokelposta suutani kun pieni suomenlahden silli. Kyllä se sunnin tuskailu, vaikerointi, avioero ja alituinen alamäki juontaa juurensa yhdestä ja samasta asiasta. Tiedät vallan hyvin.

AILI

Voi hyvä ihme sentään.

ÄITE

Jotain hyvin olennaista sisälläsi särky, kun menetit Lucia-neidon arvon. Lucia-neidon arvon menetit, kun suostuit poseeraan suomalaisessa Sauna-postikorttisarjassa suovanpuhtaana, mutta vain olemattoman pieneen vihtaan kääriytyneenä. Näin on asia. Se oli nin kertakaikkisen harvinainen saavutus tummaveriselle, täysin ruotsinkielistä taitamattomalle, ammattikoulua käyvälle, sisäsuomen neitokaiselle, että myös sen menetys sai aikaan mittaamattomat seuraukset. Aiheesta voi keskustella, mielipiteeni ei muutu.

AILI

Antaa olla.

Lassi saattelee Harmon ja tulee sitten ulkoa, laittaa merkitsevästi hevosen länget naulaan, riisuu saappaat kynnyksellä, on viemässä niitä omalle puolelleen, yrittää mennessään kömpelösti keventää.

LASSI

Paistaako täällä aurinko?

ÄITE

Ei paista. Mutta on täällä pari päivänsädettä. *(rullaa huolellisesti seinällä roikkuvan maalauksen käärölle, asettelee lakanan suojaksi, laittaa käärön sänkynsä alle omaan säilöönsä)*

LASSI

Se kyntää siinä. Ja äestää.

ÄITE

Vanha yrmee ukko ja kaksi hailakkaa hevosta. Se on hevosten aika ohitte. Täs talos. Karvaooppeli. Niinkun Matteus ruukas Harmolle leikinpäiten heittää. Lauantaisin. Harmo nauro kohteliaan nolosti, että kun ihmiset on noin lapsekkaita niin höristään ny. Samalle vitsille. Joka lauantai. Viisaampi se oli, kun kukaan.

Lyö korvalaput korvilleen ja alkaa kielikurssiharjoittelun, pakenee omalla tavallaan kipeän asian käsittelyä, Harmo oli Äiten miehen, Matteuksen, taloon aikanaan hankkima.

Is this *Nakke Nakuttaja* new or old? It is a new one. Do you like *Nakke*? Yes, of course. I like *Nakke*. I am always waiting for Tuesday and *Nakke*...

I am always at home on Tuesday, because of *Nakke*. Absolutely.

AILI

Se vain meinaa, että meidän avioero johtu siitä, että minä olin postikortissa saunanlauteilla.

LASSI

Koska.

AILI

Nuorena.

LASSI

Näytä.

AILI

Ole tallella.

LASSI

En usko. (*menossa omaan "asuntoonsa"*)

AILI

No kuinka se.

LASSI (*valehtelee*)

Rauhassahan tuo nukahti.

AILI

Kun et eläinlääkäriä kahville tuonu.

LASSI

Sillä on omat kiireensä. Päivystysvastaanotto kylillä ja.

AILI (*liikuttuen*)

Mihinkä viimeinen... leposija.

LASSI

Sinnehän se. Takamettään. Pirunkiven kupeeseen.

AILI

Äite tahtoo viedä havuseppeleen ja aisakellot.

LASSI (*hiukan hädissään*)

Paha tie. Ei sinne kannata. Kesällä sitte. Minä vien.

AILI

Kova maa sinne on kaivaa. Eikö se jo routaa pukkaa. Kuinka sen yksin sait.

LASSI

Eihän se. Olihan se. Pistolapio.

AILI

Harmo parka. Olishan se siinä vielä. Kumminki.

LASSI

Hyvä aika nyt oli. Toukokuussa tulee se asetus, ettei hevosta ilman hautaamismaksua saa hävittää. Sain sentään vielä oman kaakkini, omaan mettääni ilmatteeksi peitellä. Ja se on kumminkin aina suurempi riski saada tarkastaja, kun on elikoita. Hyvin tiet.

AILI

Niin kai.

”Se on hevosten aika ohitte.”

*Hevonen sisältää neljä teosta –
Suomen hevonen,
Yksiöön en Äitee ota,
Lämminveriset ja
Hevosten keinu –
sarjana ja professori
Hanna Suutelan jälkisanan.
Rakastetut
kappaleet
muodostavat
nyt kirjan.*

**SIRKKU PELTOLA
(s. 1960) ON
TAMPERELAINEN
DRAMATISTI
JA OHJAAJA.
HÄN ON KIRJOITTANUT
1985 ALKAEN
31 NÄYTELMÄÄ.**

NTAMO 2020

9 789522 158222

ISBN 978-952-822-2